לד: אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

יום לתחלת דין. ואיפכא ליכא למימר דמסתמא תחלת הדין עיקר ועוד ביום הנחילו קבלת עדות הוה דהוי כתחלת הדין[1]: **דכתיב** וביום הראות בו. מכנגד גרלה לי דרש ליה רבא בפ"ק דמועד קטן (דף ח. וש"ס) לי ולא לאורי וקרא דהכא מוקים לה דיש יום שאי אתה רואה אותו היכא דנגע נולד כמתן וונתנין לו ז' ולאיטעליתו אלא אורחא דהש"ס להכיא הפשוט דאי לא כנגע גרלה לי הוה מוקמינן קרא דהכא ביום ולא בלילה וכה"ג איכא בכמה דוכתין[2]: **סתמא אחרינא אשכח דיני ממונות** מתחילין ביום ונגומרין בלילה. תימה דילמא טעמא דמתני' דהכא משום דכתיב ושפטו את העם בכל עת אבל לענין סומא מקשינן ריבים לנגעים:

דילמא דיני נחלות קא אמרת. פ"ה דביום הויא לוחת המת דין פסוק וא"ל הדבר עוד לדיינין ולריך לאוקומי קרא כשהקנה דלבדי שכיב מרע לאו ככתובין וכמסורין מדאוריתא אלא מדרבנן:

שלשה שנכנסו לבקר כו'. מפורש בפ"ק (דף ט. וש"ס) גבי בזמן שהתרו בהן:

אכל

[1]כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי ת"ל [2]בבשים מה בבשים [א]ראויין אף כל ראוי ר' עקיבא אומר [3]עולה מה עולה ראויה אף כל ראוי ותרוייהו מאי קא ממעטו פסולי מר מייתי לה מבבשים ומר מייתי לה מעולה והאמר [4]רב אדא בר אהבה עולת העוף פסולה איכא ביניידו מאן דמייתי לה מבבשים בבשים אין אבל עולת העוף לא ומאן דמייתי לה מעולה [5]אפילו עולת העוף נמי אלא אמר רב אשי [6]כדתניא [7]דם יחשב לאיש ההוא דם שפך [8]לרבות את הזורק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר [9]או זבח לרבות את הזורק ותרוייהו מאי קא מרבו זריקה מר מייתי לה מדם יחשב ומר מייתי לה מאו זבח והאמר רבי אבהו [10]שחט וזרק איכא ביניידו לדברי רבי ישמעאל אינו חייב אלא אחת לדברי ר"ע חייב שתים הא איתמר עלה אמר אביי אף לדברי ר"ע נמי אינו חייב אלא אחת דאמר קרא [11]שם תעלה עולותיך ושם תעשה ערבינהו רחמנא לכולהו עשיות: דיני ממונות דנין ביום וכו': (סימן משפ"ט מענ"ה מט"ה) מנהני מילי [12]א"ר חייא בר פפא דאמר קרא [13]ושפטו את העם בכל עת אי הכי תחלת דין נמי כדרבא דרבא רמי כתיב ושפטו את העם בכל עת וכתיב [14]והיה ביום הנחילו את בניו הא כיצד [15]יום לתחלת דין לילה לגמר דין מתניתין דלא כר' מאיר [16]דתניא היה ר"מ אומר מה ת"ל [17]על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע וכי מה ענין ריבים אצל נגעים אלא [18]מקיש ריבים לנגעים מה נגעים [19]ביום דכתיב [20]וביום הראות בו אף ריבים ביום ומה [21]נגעים שלא בסומין דכתיב [22]לכל מראה עיני הכהן [23]אף ריבים שלא בסומין ומקיש נגעים לריבים מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים אי מה ריבים בשלשה אף נגעים בשלשה ודין הוא ממונו בשלשה גופו לא כל שכן ת"ל [24]והובא אל אהרן הכהן או אל אחד וגו' הא למדת [25]שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים [26]ההוא סמיא דהוה בשבבותיה דרבי יוחנן דהוה דאין דינא ולא אמר ליה רבי יוחנן ולא מידי היכי עביד הכי והא"ר יוחנן [27]הלכה כסתם משנה ותנן [28]כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואין כשר לדון ואמר ר' יוחנן לאתויי סומא באחת מעיניו ר' יוחנן סתמא אחריתא אשכח דיני ממונות דנין ביום ונגומרין בלילה מאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא אי בעית אימא סתמא דרבים עדיף ואי בעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא דדינא ורבי מאיר האי ושפטו את העם בכל עת מאי דריש ביה אמר רבא לאיתויי יום המעונן דתנן [29]אין [30]רואין את הנגעים שחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן מפני שכהה נראית עזה ולא בצהרים מפני שעזה נראית כהה ורבי מאיר האי ביום הנחילו את בניו מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה לכדתני [31]רבה בר חנינא קמיה דרב נחמן והיה ביום הנחילו את בניו [32]ביום אתה מפיל נחלות ואי אתה מפיל נחלות בלילה א"ל [33] אלא מעתה מאן דשכיב ביממא ירתון ליה בניה ומאן דשכיב בליליא לא ירתון ליה בניה דילמא דין נחלות קאמרת דתניא [34]והיתה לבני ישראל לחקת משפט אורעה כל הפרשה כולה להיות דין. הא כיצד יום לתחלת דין ולילה לגמר דין. כדרב יהודה דאמר ג' שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין. כ' כותבין ואין עושין דין ואמר רב חסדא לא שנו אלא ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין והרי להו דיין ואין עד נעשה דיין: **ההוא** סומא דהוה בשבבותיה דר' יוחנן דהוה דאין דינא ולא אמר ליה ר' יוחנן ולא מידי. והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש כשר להעיד ואינו כשר לדון. ואר"י לאתויי סומא באחת מעיניו. ור' מאיר היא דמקיש ריבים לנגעים מה נגעים (ביום) [שלא בסומין] דכתיב לכל מראה עיני הכהן. אף ריבים שלא בסומין. ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח להכשיר בסומא באחד מעיניו. ואמרינן מכדי האי סתמא והאי סתמא למה סמך על זו ודחה האחרת. איבעית אימא האי סתמא והיא מתני' דהכא ואוקימנא דלא כר' מאיר דסתם מתני' כוותיה אלא כרבנן דאינון רבים וההיא סתמא דבנדה לר' מאיר ואע"ג דתרוייהו סתמי אינון סתמי דרבנן עדיפא. איבעית אימא משום דהני לה להתניי' דהכא גבי הלכתא דדיני פריקין כולהו דיני ניגהו והלכתא ניגהו. ויש מי שהיה פותר בר זו מפני ששנויה בלשון רבים וזו שבמס' נדה שנויה בלשון יחיד ולא סבירא לן: **דיני** נפשות דנין ביום ונגומרין ביום מנא לן שנאמר

[1]כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי ת"ל [2]בבשים מה בבשים [א]ראויין אף כל ראוי ר' עקיבא אומר [3]עולה מה עולה ראויה אף כל ראוי ותרוייהו מאי קא ממעטו פסולי מר מייתי לה מבבשים ומר מייתי לה מעולה והאמר [4]רב אדא בר אהבה עולת העוף פסולה איכא ביניידו מאן דמייתי לה מבבשים בבשים אין אבל עולת העוף לא ומאן דמייתי לה מעולה [5]אפילו עולת העוף נמי אלא אמר רב אשי [6]כדתניא [7]דם יחשב לאיש ההוא דם שפך [8]לרבות את הזורק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר [9]או זבח לרבות את הזורק ותרוייהו מאי קא מרבו זריקה מר מייתי לה מדם יחשב ומר מייתי לה מאו זבח והאמר רבי אבהו [10]שחט וזרק איכא ביניידו לדברי רבי ישמעאל אינו חייב אלא אחת לדברי ר"ע חייב שתים הא איתמר עלה אמר אביי אף לדברי ר"ע נמי אינו חייב אלא אחת דאמר קרא [6]שם תעלה עולותיך ושם תעשה ערבינהו רחמנא לכולהו עשיות: דיני ממונות דנין ביום וכו': (סימן משפ"ט מענ"ה מט"ה) מנהני מילי [12]א"ר חייא בר פפא דאמר קרא [13]ושפטו את העם בכל עת אי הכי תחלת דין נמי כדרבא דרבא רמי כתיב ושפטו את העם בכל עת וכתיב [14]והיה ביום הנחילו את בניו הא כיצד [15]יום לתחלת דין לילה לגמר דין מתניתין דלא כר' מאיר [16]דתניא היה ר"מ אומר מה ת"ל [17]על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע וכי מה ענין ריבים אצל נגעים אלא [18]מקיש ריבים לנגעים מה נגעים [19]ביום דכתיב [20]וביום הראות בו אף ריבים ביום ומה [21]נגעים שלא בסומין דכתיב [22]לכל מראה עיני הכהן [23]אף ריבים שלא בסומין ומקיש נגעים לריבים מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים אי מה ריבים בשלשה אף נגעים בשלשה ודין הוא ממונו בשלשה גופו לא כל שכן ת"ל [24]והובא אל אהרן הכהן או אל אחד וגו' הא למדת [25]שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים [26]ההוא סמיא דהוה בשבבותיה דרבי יוחנן דהוה דאין דינא ולא אמר ליה רבי יוחנן ולא מידי היכי עביד הכי והא"ר יוחנן [27]הלכה כסתם משנה ותנן [28]כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואין כשר לדון ואמר ר' יוחנן לאתויי סומא באחת מעיניו ר' יוחנן סתמא אחריתא אשכח דיני ממונות דנין ביום ונגומרין בלילה מאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא אי בעית אימא סתמא דרבים עדיף ואי בעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא דדינא ורבי מאיר האי ושפטו את העם בכל עת מאי דריש ביה אמר רבא לאיתויי יום המעונן דתנן [29]אין [30]רואין את הנגעים שחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן מפני שכהה נראית עזה ולא בצהרים מפני שעזה נראית כהה ורבי מאיר האי ביום הנחילו את בניו מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה לכדתני [31]רבה בר חנינא קמיה דרב נחמן והיה ביום הנחילו את בניו [32]ביום אתה מפיל נחלות ואי אתה מפיל נחלות בלילה א"ל [33] אלא מעתה מאן דשכיב ביממא ירתון ליה בניה ומאן דשכיב בליליא לא ירתון ליה בניה דילמא דין נחלות קאמרת דתניא [34]והיתה לבני ישראל לחקת משפט אורעה כל הפרשה כולה להיות דין. הא כיצד יום לתחלת דין ולילה לגמר דין. כדרב יהודה דאמר ג' שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין. כ' כותבין ואין עושין דין ואמר רב חסדא לא שנו אלא ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין והרי להו דיין ואין עד נעשה דיין: [35]דיני נפשות דנין ביום וכו': מנהני מילי אמר רב שימי בר חייא אמר קרא [14]והוקע אותם לה' נגד השמש א"ר חסדא מניין להוקעה שהיא תלייה דכתיב [15]והוקענום לה' בגבעת שאול בחיר ה' וכתיב

לוחת המת יעידו כפיהם: **לחוקק משפט.** כפרשת נחלות דאיש כי ימות וגו' כתיבא: **מורעה.** נתפיימה: **לחיות דין.** דמשמע הפלת נחלות דין קלוב (ג) הוא בשעת המיתה הכל כמו שאמר המת ואין הדבר צריך דיינין אלא כל אחד מיורשיו יחזיקוהו שומעי הצוואה בשלו: **רלו כוחכין.** בלשון עדות והיורשים יבאו לב"ד וב"ד יעשו כפי הצוואה: **רלו עושין דין.** השומעין רשאין ושליטין להיות מחזיקין כל אחד בשלו הכל כמו שאמעו: **אנים אין עושין דין.** דממתילתו לא נראו להיות לדיינין: **אכל בלילה.** שאינו רואי לדון כותבין ואין עושין דין אפילו למחר שמתחלתן לא נראו ליעד בשם דין: ותקח

אהרן הכהן אי אל אחד מבניו הבהנים: ויקרא יג ב 13. ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה והיתה לבני ישראל לחקת משפט כאשר צוה יי את משה: במדבר כז יא 14. ויאמר יי אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליי נגד השמש וישב חרון אף יי מישראל:במדבר כה ד 15. יתן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום ליי בגבעת שאול בחיר יי ויאמר המלך אני אתן: שמואל ב כא ז

עין משפט נר מצוה

כבם א מיי' פ"ג מהלכות סנהדרין הלכה יח:

לא ב מיי' שם הלכה טו:

לא ג מיי' פי"ט מהלכות מעשה קרבנות הל' ג והלכה יג:

לב ד מיי' פי"ט מהל' סנהדרין הלכה ח ופ"ג שם הלכה ג סמג עשין לז טור שו"ע חו"מ סימן ה סעיף ב:

לג ה מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הל"ו:

לד ז מיי' שם הלכה ה:

לה ח מיי' פ"ג מהלכות סנהדרין הלכה ט סמג עשין לז טור שו"ע חו"מ סימן ז סעיף ב:

לו ח מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הל"ב:

לז ט מיי' פ"ג מהלכות סנהדרין הלכה ט סמג עשין לז טור שו"ע חו"מ סי' ז סעיף ב:

לח י מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הל"ו:

כ (מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הל' ה):

לט ל מ מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין לז טור שו"ע חו"מ סי' רנג סעיף ח:

מ נ מיי' פ"ה מהלכות עדות הלכה ח ט סמג עשין קנו טור שו"ע חו"מ סימן ז סעיף ה:

מא ס מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הלכה ח:

רבינו חננאל

ירדו אלא אמר רב פפא כדתניא ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנא' והיה המזבח קודש קודשים. כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי הנוגע במזבח יקדש ת"ל וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה וגו' מה כבשים ראויין למזבח אף כל הנוגע במזבח יקדש דבר הראוי למזבח. ר' עקיבא אומר עולה תמיד מה עולה ראויה אף כל ראוי ותרוייהו קא ממעטי פסולין שנגעו במזבח שלא קדשו. מר מייתי להו מכבשים ור' עקיבא מייתי להו מעולה ודחינן והאמר רב אדא עולת העוף פסולה. איכא ביניידו לר' יוסי הגלילי דמפיק לה מכבשים סבר כי כבשים אם הן פסולין לא קדשי אבל עולת העוף פסולה קדשה. ולר' עקיבא לא קדשה אלא אמר רב אשי כדתניא דם יחשב לרבות הזורק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר או זבח לרבות הזורק ותרוייהו קא מרבו זריקה נמצא טעם אחד משני מקראות כגון זה בדיני נפשות אין מונין להן אלא אחד: **דיני** ממונות דנין ביום ונגומרין בלילה. אמר רבא דכתיב ושפטו את העם בכל עת. וכתיב והיה ביום הנחילו את בניו עד והיתה לבני ישראל לחוקת משפט אורעה כל הפרשה כולה להיות דין. הא כיצד יום לתחלת דין ולילה לגמר דין. כדרב יהודה דאמר ג' שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין. כ' כותבין ואין עושין דין ואמר רב חסדא לא שנו אלא ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין והרי להו דיין ואין עד נעשה דיין. **ההוא** סומא דהוה בשבבותיה דר' יוחנן דהוה דאין דינא ולא אמר ליה ר' יוחנן ולא מידי. והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש כשר להעיד ואינו כשר לדון. ואר"י לאתויי סומא באחת מעיניו. ור' מאיר היא דמקיש לנגעים מה נגעים (ביום) [שלא בסומין] דכתיב לכל מראה עיני הכהן. אף ריבים שלא בסומין. ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח להכשיר בסומא באחד מעיניו. ואמרינן מכדי האי סתמא והאי סתמא למה סמך על זו ודחה האחרת. איבעית אימא האי סתמא והיא מתני' דהכא ואוקימנא דלא כר' מאיר דסתם מתני' כוותיה אלא כרבנן דאינון רבים וההיא סתמא דבנדה לר' מאיר ואע"ג דתרוייהו סתמי אינון סתמי דרבנן עדיפא. איבעית אימא משום דהני לה להתניי' דהכא גבי הלכתא דדיני פריקין כולהו דיני ניגהו והלכתא ניגהו. ויש מי שהיה פותר בר זו מפני ששנויה בלשון רבים וזו שבמס' נדה שנויה בלשון יחיד ולא סבירא לן: **דיני** נפשות דנין ביום ונגומרין ביום מנא לן שנאמר

מסורת הש"ס

(א) זבחים פג:, (ב) שם קז. ע"ש, (ג) [שם:], (ד) מ"ר מתא כר פפא כל"ל רש"ח, (ה) נדה כ:, (ו) [יבמות קד.], (ז) [שבת מו. וש"נ], (ח) נדה מט:, (ט) נגעי' פ"ב מ"ב, (י) [כ"ב קינ:], (כ) כ"ב קינ: [ע"ש], (ל) [מי' חוס' כ"ק ל: סוף ד"ה כגון], (מ) שם קיד. ניעון ה: ר"ה מו. כתובות כח: כ"ק ל:, (נ) [עמ"ש על הגליון חוס' דלעיל ד"ה: נד"ה יגאו], (ס) [עי' חוס' שבת קמה. ד"ה ומתן יכו'].

הגהות הב"ח

(א) גב' ל"ל אביי אלא מעתה מאן: (ב) רש"י ד"ה לחיות דין וכו' דין קלוב. נ"ב עין נכנא בתרא דף קיט ע"ב פי' רשב"ם כאיתן אחר ועי' כתוס' שם:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תורה אור השלם

1. שבעת יָמִים תכפר על המזבח וקדשת אתו והיה המזבח קדש קָדָשִׁים כָּל הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ: שמות כט לז
2. וזה אשר תעשה על המזבח כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שנים ליום תמיד: שמות כט לח
3. עלת תמיד לדרתיכם פתח אהל מועד לפני יי אשר אועד לכם שמה לדבר אליך שם: שמות כט מב
4. ואל פתח אהל מועד לא תביאו להקריב קרבן ליי לפני משכן יי דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז ד
5. ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח: ויקרא יז ח
6. כי אם במקום אשר יבחר יי באחד שבטיך שם תעלה עלתיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך: דברים יב יד
7. ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך: שמות יח כב
8. והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכר: דברים כא טז
9. ונגשו הכהנים בני לוי כי בם בחר יי אלהיך לשרתו ולברך בשם יי ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: דברים כא ה
10. וביום הראות בו בשר חי יטמא: ויקרא יג יד
11. ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן: ויקרא יג יב
12. אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com